

שש לי ראיון

נולדתי בירושלים ב-1942, אבל את שנות בית הספר ביליתי בתל-אביב. ב-1974 סיימתי את לימודי בטכניון. ססתי ללונדון וחזרתי לאחר שנתיים כדי להתמקם בירושלים. עבדתי כשנה במשרדי האדריכלים המובילים בעיר - אנטול ברוצקוס ודוד רזניק. ב-1975 הצטרפתי כשותף לנחום מלצר, ובשנת 1978 הקמתי משרד עצמאי, שהיה בין המובילים בירושלים והעסיק בשיא פעילותו 15 עובדים.

בשנת 2003 עברתי להתגורר בגליל, והמשרד פועל כיום בגן התעשייה במגדל תפן.

מרבית הפרויקטים שביצעתי תוכננו עבור השוק הציבורי ביניהם - תכנון מבני ציבור, יישובים ושכונות, שיקום שכונות, עיצוב נופי של כבישים, גנים ציבוריים, שיקום אתרי עתיקות, ופיתוח עירוני בנמל העתיק של עכו.

מה עשית לפני שנכנסת לעולם האדריכלות?

תן להיזכר... התחלתי ללמוד מאוחר יחסית, בגיל 27, כי הייתי בין מקימי יודפת - המצפה הגלילי הראשון. זה לא היה בזמן זמן כי בין השאר ריכזתי את ענף הבנייה, וזה איפשר לי "להשתלם" בעבודות אינסטלציה. כבוגר תיכון במגמת ספרות לא היה לי סיכוי לעבור את בחינת הכניסה לטכניון, אז נרשמתי לקורס הכנה בפיזיקה ומתמטיקה כדי לשכוח אותן יום לאחר שהתקבלתי.

מקימי יודפת היו כזכור לי "שכטריסטים" - קבוצת תלמידים בריאלי בחיפה, שניסו ליישם הלכה למעשה את הפילוסופיה של המורה שלהם יוסף שכטר. חוץ מהעובדה שלמדת שם אינסטלציה, זה בטח השפיע עליך גם כאדריכל...

קשה לי לראות השפעה ישירה, אבל אצל שכטר התחיל העידן החדש. המילים שעולות לי בהקשר זה הן סקרנות, חיפוש, והצבת החוויה כמטרה - כנראה בהשפעת הדימוי הרומנטי של עדת בני ישראל החווים במדבר את החופש ואת המפגש עם האלוהות. אני נטשתי את ההתנסות הזאת לטובת היצירה.

יודפת היא גם צורת חיים מיוחדת.

היו שם חלוציות, חיים בחוץ, עבודת כפיים, צניעות של מחסור, וחקלאות אורגנית. כן, לפני 60 שנה בהשפעת המורה השני שלנו ביופת - הסופר והפילוסוף/חקלאי ש.פ. גוטפלד. אם נתעקש לראות את החיבור לאדריכלות, אולי מדובר בנביעת הצורה מתוך התוכן, כלומר, יצירת קשר הדוק בין כל צעד בתכנון, עם האילוצים שקדמו לו, בין היתר באמצעות קונקרטיזציה של הביטוי "ארץ זבת חלב ודבש", שמובנו המקורי הוא ארץ של מרעה צאן וחורש שבו מקננות דבורים.

חלב, דבש ומרעה... נשמע רומנטי. האדריכלות שלך רומנטית?

לא במובן המקובל של המילה. לפני שהצטרפתי למשרד של גיסי נחום מלצר, עבדתי תקופה קצרה אצל שני "הכי גדולים" בירושלים. מהראשון התפטרתי לאחר חודש

נחמיה גורלי

הגשר לפלג

הילית מזור

Cinematheque Bridge Jerusalem, 1988

The curving bridge line against the Valley of Hinnom and the Old City wall above it.

Architect: Nehemiah Goral.

דוגמה?

ההתייחסות לאבן הבנייה נובעת במקורה מסטטיקה נכונה, גם אם רבים, וביניהם אדריכלים, אינם מבינים את זה.

מה למדת מהעבודה שלך אל מול גופים ציבוריים?

שהחוכמה הגדולה היא לעבור בבוץ מבלי שייכנס למגפיים.

אתה מתכוון לעבודה שלך בעכו העתיקה?

לא רק... אבל עכו העתיקה היא פרויקט מתמשך שקראתי לו "הפילגש" – פנינה בבוץ שבה כל נגיעה הייתה חוויה של יופי וכאב, כאשר המדינה לא הייתה בשלה לאהוב עיר שערכיה צלבניים ותושביה ערביים, ומעליהם יושב כוהן השימומן האחראי על תחום השימור ברשות העתיקות. לאחר כמה שנים עקרות, החלטתי לנסות לקדם במניפולציה מורכבת את שיקום הנמל הפיזאני שכלל מפרצון מסולע בקטע המזרחי של חומת הים, את החוף המערבי עם מסעדת אורי בורי, הגדרת קו הים, והרחוב הדרומי. אבל, "כוהן השימומן" מרשות העתיקות לא ויתר וגייס את המשטרה בטענה שפגעי בעתיקות. החקירה נערכה בנמל הפיזאני והשוטר החוקר הודה

כי התלוש היה קצר, ומהשני אני זוכר שלושה משפטי מפתח: הראשון – "תהליך התכנון הוא הרעדה של כל מרכיבי התוכנית, עד שהתמונה מתקבעת והם מפסיקים לזוז"; השני – "כשאתה עושה פיקוח עליון היזהר לא לדרוך על מסמרים"; והשלישי – "לא חשוב כמה זה עולה, העיקר שזה יראה זול".

מה ההבדל בין זול, ונראה זול?

זול, זה בלי קישוטים מיותרים.

אתה לא מקשט?

מקשט, אבל לא מוותר על נביעת הצורה מהתוכן. לדוגמה: הקו המתעגל של גשר הסינמטק נולד מעצמו אחרי שהגדרתי את האילוצים – כניסה, יציאה, גובה נדרש למעבר כלי רכב, נוכחות הפסל של תומרקין, רוחב המדרכה, היחס לנוף, והרחבה העגולה לפני הירידה במדרגות נולדה מתוך הדימוי של מים זורמים. בעיניי זו התייפפות שנובעת מהתוכן, עם תוספת פואטית קלה.

מה נחשב בעיניך יפה?

המילה המדויקת מבחינתי היא "נכון". אבל האמת פעמים רבות סמויה מן העין, ואז האינטואיציה מקצרת את הדרך באמצעות המונח "יפה".

גשר הסינמטק, ירושלים, 1988

הקו המתעגל של הגשר כנגד גיא בן הינום שמתחתיו, וחומת העיר העתיקה שמעליו.

אדריכל: נחמיה גורלי

שאינו יודע מה לחקור. חִיברתי עבורו את השאלות ואת התשובות ונפרדנו בלחיצת ידיים. התפטרתי מהפרויקט בעקבות החלטה של סמנכ"ל חדש שנתן הוראות לפועלים, ושינה את קווי הריצוף בשוק העירוני. הגל אמר שההיסטוריה התחילה ממאבק בין זה שרצה לחיות ונעשה עבד, וזה שהיה מוכן למות ונעשה אדון. הייתי מוכן "למות" משום שאת הצפרדע הזו לא יכולתי לבלוע.

וזה היה סוף הקריירה הציבורית שלך?

לא, יש גם סיפור שהצלח. המדשאה במוזיאון חיל האוויר בחצרים. התורם הציב תנאי שיהיה בו משטח דשא גדול כמו בחצר המפעל שלו. אני העדפתי תבליט גבעי ומדשאה מעוצבת הזורמת עם המבקרים. לא ויתרתי, וזכיתי.

היו גם החמצות?

יש כמה כאלה... אחת מהן היא הרחבת בית הקברות בגבעת שאול לתוך נחל גבעת שאול במערכת טרומית של קטקומבות שהייתה יכולה להספיק למאות שנים. קיבלתי חוות דעת הלכתית, תכננתי מפעל טרומי שייצר את הקטקומבות במקום, ולא יצא מזה כלום.

שמתי לב שבעבודות רבות שלך משולבות יצירות של הפסלת אור-נה רן. שמועות מארץ מרחק מספרות שהיא הפכה להיות חלק מחייך. אתה רוצה לדבר על זה?

אכן. בשנת 92' התחלתי לעבוד איתה מתוך מחשבה שפיסול סביבתי יכול לבוא כפיצוי על הנזק שנגרם לסביבה. תודות לאור-נה העשרתי את יחסי לאבן ושכללתי את קווי האדריכלות. לא ארחיב פן אסחף, אבל אזכיר רק ברמז את חלקה בעבודות המלוות את שדרות בגין: פסל "תיהמת" בלב הגשר להולכי רגל במי נפתוח; תבליט "חייתו ארץ" על קיר בטון שנועד לסתום מחצבה ישנה שנתגלתה בעת חפירת הכביש; עמודי השיטוט; "קיר המלאווין" ופסל מים ליד אצטדיון טדי. השפעתה ניכרת בגן בית הכרם, שתוכנן בהשראת השוק של איספה סביב ציר תהלוכת יום השישי בין המסגדים; קיר "בזק" המסתיר בגלי אבן את המערכות התומכות; גן גבעת מרדכי על פני הסוללה האקוסטית, גשרי רופין, מרפסות התפילה של המדרשה בבית אגן, ולאחרונה - עבודות האבן והבטון בקטע הדרומי.

אם לא היית אדריכל, היית?...

מותר לענות בשיר?

לך על זה.

בלמידה, במחשבה וכשצריך - באלתורים, עפתי וחלמתי עד גבול האפשרי. ביושר ובהקפדה על התקציב הציבורי קידשתי את החומר ולא את הדלות.

משקוף הקשתות בחוף המערבי של עכו העתיקה, נבנה בין השנים 1980-1995, כאלמנט קונסטרוקטיבי ברוח הבנייה המקורית על נייר מילימטרי, לפני השתלטות המחשב על המשרד האדריכלי.

אדריכל: נחמיה גורלי

Supporting arches on the western shore of Old Acre, 1980-1995

Constructive elements designed in the spirit of the ancient building, sketched on graph paper before the computer took over the architect's office.

Architect: Nehemiah Goral.

Port, including the West Coast with the Uri Buri Restaurant, defining the line of the sea with the southern road. But... the Priest of Boredom did not give up and called the police, claiming I'd damaged antiquities. The investigation was conducted at the Pisan port and the officer admitted he didn't know what it was all about. I arranged the list of questions, answered them for him, and we parted with a handshake.

I resigned from the project following the decision of the new manager who instructed the workers to change the paving lines in the city market. Hegel said that history began with the struggle between he who wanted to live and became a slave, and he who was prepared to fight and to die as a master. I was willing to "die" because it wasn't a frog I was prepared to swallow.

Was that the end of your public career?

No, there's also a success story...The donor for the Hazerim Israel Airforce Museum insisted on a large lawn like the one at his factory yard. I preferred a hilly relief and lawn designed to flow with the visitors' route. I stuck to my guns and won.

Were there also defeats?

Several of those... one was the expansion of the Givat Shaul cemetery with a preliminary system of catacombs that could suffice for hundreds of years. I studied the ruling, designed a factory that would produce prefabricated catacombs, but nothing came of it.

I've noticed that many of your works are combined with Or-nah Ran's sculptures. Stories from the land of rumors suggest she has become part of your life. Would you like to expand on that?

Why not... in 1992 I started working with her, bearing in mind that sculpture can compensate for damage to the environment. Thanks to Or-nah, I enriched both my relationship with stone and my design lines. I won't expand too much, but mention just a hint of her part in the work on Sderot Begin: the "Tiamat, Mei Naftouch" sculpture at the heart of the pedestrian bridge; "Corruption in the land", a concrete wall relief designed to plug an old quarry discovered during the excavation; Sign poles; The "Mellawin Wall" and a water sculpture at the Teddy Stadium. She has significant influence on the Beit Hakerem garden inspired by the Isfahan Bazaar and the Friday procession among the mosques; The Bezeq Telecommunications wall where

the supporting systems are hidden by waves of rock; the Givat Mordechai Garden, the Ruppin bridges, prayer balconies at the Bayit VeGan College, and recently - the stone and concrete work at the southern area.

If you weren't an architect, you would have been...

Can I answer with a poem?

Go for it...

Learning, thinking and, when necessary - improvising, I flew and dreamed to the ends of possibility. With honesty and a strict public budget, I sanctified the material and not the poverty.

Above: Water sculpture against the background of the Mellawin Wall near the Teddy Stadium.
Sculptor: Or-nah Ran.

Right page, top: Cliff support on Sderot Begin. The aesthetics stem from the essence.
Bottom: Under Teddy Bridge on Sderot Begin. The artwork derives from the control boxes of the bridge cable systems.

Architect: Nehemiah Goral.
Sculptor: Or-nah Ran.

I was born in Jerusalem in 1942, but spent my school years in Tel Aviv. After graduating from the Technion in 1974, I spent two years in London before returning to settle in Jerusalem. I worked for a year at two leading firms in the city - Anatol Brutzkus and David Reznik. In 1975, I joined Nahum Meltzer as a partner and, in 1978, established my own firm that became one of the leading firms in Jerusalem, employing 15 people at the peak of activities. In 2003, I moved to the Galilee, and the firm currently operates from the Migdal Tefen Industrial Park.

Nehemiah Goral

bridge to the mistress

Dr. Hillit Mazor

Most of the projects I've designed were for the public market, among them – villages' and neighborhoods' master plans, project renewal, road landscaping, public parks, restoration of archeological sites and the old port of Acre.

What did your world look like before you entered the world of architecture?

Let me remember... I began to study relatively late, at the age of 27, because I was one of the founders of Yodfat, the first cooperative village in the Galilee. It was not a waste of time because, inter alia, I managed the construction department, where I practiced plumbing. As a high school graduate of literature, I had no chance of passing the Technion entrance exam. I went to a preparatory course to study math and physics, only to forget them the day I was accepted.

The founders of Yodfat were known as "Shechterists" - a Reali school group of students who tried to implement Joseph Schechter's philosophy. Apart from learning plumbing, it must have affected you as an architect, too...

Can't pinpoint any direct impact, but with Schechter a new era began. The words that come to my mind in this context are curiosity, searching, and setting experience as a goal - perhaps influenced by the romantic image of the children of Israel in the desert experiencing freedom and encountering divinity. I abandoned the experiment in favor of creativity.

Yodfat is also a special way of life.

We were pioneers in living outdoors, practicing hard manual labor, experiencing shortages, and dealing with organic farming... yes, 60 years ago, under the influence of our second teacher on Yodfat – the writer/ philosopher / farmer S.P. Gottfeld. If you insist on seeing the connection to architecture, maybe it is the emanation of form from content. We dealt with the realization of the expression - land of milk and honey, the original meaning of which is a land of grazing livestock and woodland for the hives of bees.

Milk, honey and grazing... Sounds romantic. Is your architecture romantic?

Not in the common use of the term. Before joining my brother-in-law, Nahum Meltzer's firm, I worked for two of the "best" in Jerusalem. From the first I resigned after a month, because the salary slip was too short and, from the other, I remember three key sentences: one – "the design process is the shaking up of all elements of the plan until they stop shaking and the image is fixed"; the Second – "when supervising, be careful not to step on nails". And third – "Doesn't matter how much the building costs, as long as it looks cheap".

What's the difference between being cheap and looking cheap?

Cheap - without unnecessary decoration.

Don't you decorate?

I do, but I'm adamant about form emanating from content. For example, the curving line of the Jerusalem Cinematheque Bridge

simply emerged by itself once I'd defined the constraints – entrance, exit, required height for cars, the presence of Tumarkin's sculpture, the width of the pavement, the relationship with the view of the Old City. The curving line of the steps came from the image of flowing water. This is, in my eyes, a poetic addition to the beauty that stems from content.

What is beautiful?

The accurate word is fitting. But the truth is often hidden and then intuition shortens the way with the term beautiful.

Example?

The attitude to building stone stems originally from accurate aesthetics, although some architects don't understand this.

What have you learned from your work with public bodies?

That the smartest thing to do is get through the mud without getting it in your boots.

Are you referring to the old port of Acre?

Not only that... but Old Acre is an ongoing project I called "my mistress" – a pearl in the mud where every touch was an experience of beauty and pain, at times where the State was not mature enough to love a city with Crusader and Arab values and, with the Priest of Boredom seated above a representative of the Israel Antiquities Authority Conservation Department. After several barren years, I decided to take the initiative and try to push forward the rehabilitation of the Pisan

winter time

editorial

Sunday, October twenty-fifth; the previous night saw the summer time raped by the winter clock. Nine in the morning, the sun already shining for two and a half hours. Suddenly, everything turns pitch black. Eldad the brain, my Pyrenean dog and I were all overwhelmed with emotion when instead of a light hail, the first rain began to drop down white, tennisball-sized ice, smashing everything, including several construction cranes we'd blindly believed could never drop a package of pre-fabricated walls on our heads, collapsing as if they were made of end-of-season toothpicks from Rami Levi.

We looked outside - maybe someone's got the wrong address?... Can't figure out what Allahu Akbar wants from us now! It was only yesterday that Netanyahu promised not to pray at the Temple Mount, and we were all convinced the meat cutlery was already out-of-date and from now on it would all be dairy - milk and honey or, maximum, a hope for a marshmallow barbecue.

At such a times, I look at the whites of Bibi's eyes as he gives a speech once or twice a day, and I really don't envy him. Not because he has to deal with one and a half billion Muslims, but because he has friends in the fanatic kindergarten who embarrass him right and left, especially left.

So what do we have? Our life expectancy is extended, but somehow the feeling is that life has gotten shorter; they promised to lower the price of apartments, but only in Afula, and only if you buy a lottery ticket ... the others can barely finish... the month... in a split personality rented apartment. (apropos architecture...just in case).

You get it, Kahlon? You have a surplus of billions but, instead of flooding the market with apartments, you smile with your embarrassed "sorry, I don't really have a clue about economics, but what do you want from me, did you really think I was serious?"

And no, Bibi, you're not to blame for that, and probably not for the fact that for the time being, there isn't anyone who is able, worthy, or would like to replace you - we've wasted them all.

The question is - who, ultimately, will switch on the light? - Allahu Akbar... God... evolution, the confused government... ridiculous opposition... the painfully, or laughably corrupt members of Knesset? ... Be serious!

One of my grandmother's sayings was that no matter what plans you have, God (or his wife Evolution,) have their own agenda. And in times when swollen heads think they know everything, I recall her teaching me that when ironing a shirt, you begin with the sleeves, go on to the back... the collar, and only at the end do you iron the two front sides. The problem is that when I get to the front, having invested all my energy, I find that this is the very shirt I stained with Shakshouka. And since I believe that if you give someone a shirt he might use for cleaning, it must first and foremost be clean.

And listen, if you're still here - it's not that I'm afraid of Islam, Even Allahu Akbar knows that if we survived Amin al-Husseini, we'll survive this Mufti too, because "long live the people of Israel", and we are all his sons - the illegal, the innocent, and the inflammatory scum. The country is flooded with milk and honey, but hope, what about hope...?

I will end with a phrase in Yiddish so not everyone will understand...

Geyt auf eyer, aun eyer - walking on eggshells without eggs, and if, God forbid, one breaks them, we shall have to rely on the Coop of Sages, and who knows what that might do to architecture...

Architect Dr. Ami Ran

Riders On The Storm by Jim Warren